

Participatie in Uden

1. Inleiding
2. Wat is participatie?
3. Doelen en strategie
4. Wie speelt een rol bij participatie?

Bijlage 1: Verdeling gebiedsplatforms – aandachtswethouders

Bijlage 2: Aanpak aandachtswethouders

1. Inleiding

Uden wil inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisatie zo veel mogelijk en zo vroeg mogelijk betrekken bij plannen en projecten van de gemeente. De gemeente kan bij veel van haar plannen de mening, de ideeën of de informatie van deze partijen gebruiken. Daarom heeft Uden participatie hoog in het vaandel staan. In Uden gebeurt al veel goeds op dit gebied. Niet voor niets behoort Uden tot de koplopers op het gebied van participatie. Dit willen we graag blijven en dus zetten we de volgende stap op het gebied van participatie.

In het coalitieprogramma staat de volgende ambitie als het gaat om participatie:

Het samenspel tussen gemeente, inwoners en organisaties heeft een boost gekregen. We gaan verder op de ingeslagen weg. We hebben oog voor het aangeven van goedgekeurde inhoudelijke en proceskaders met voldoende ruimte aan het begin voor participatietrajecten. We maken daarbij gebruik van kennis en kunde in Uden.

Onlangs heeft het College besloten om een visie op participatie te ontwikkelen. We willen het goede behouden en de zaken die minder lopen, versterken. Wat gaat goed en wat kan beter?

Om dit te onderzoeken hebben de voormalig griffier en het hoofd communicatie ruim 40 gesprekken gevoerd over participatie om te kijken waar Uden staat als het gaat om participatie. Deze gesprekken zijn gevoerd met raadsfracties, collegeleden, collega's die werken aan projecten waar participatie een rol speelt en klankbordgroepen als voormalig Drepels Weg, gebiedsplatforms, Adviesraad Sociaal Domein, FietsForum, Udenfonds, Udenaar de toekomst/Demos, klankbordgroepen van Markstraat en Sesterpark en SBBU.

We hebben de rode draad uit deze gesprekken gehaald en deze getoetst aan de thematafel Participatie op het Festival gemeente Maashorst op 24 juni jl. De rode draad werd hier herkend en erkend. Deze rode draad is verder uitgewerkt in het document dat voor u ligt.

In dit document leest u de visie op participatie in Uden, de doelen en uitgangspunten van participatie en de verschillende rollen bij participatie. Ook leest u over de pilot met het werken met aandachtswethouders.

2. Wat verstaan we in Uden onder participatie?

Uden heeft participatie hoog in het vaandel staan: inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen meedenken, meedoen en invloed uitoefenen op gemeentelijk beleid, beheer en nieuwe plannen. Ook krijgen zij de kans om eigen plannen te realiseren. Participatie is samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisatie Uden vormgeven.

Tot nu toe werd er onderscheid gemaakt tussen burgerparticipatie en overheidsparticipatie.

Burgerparticipatie: een manier van beleidsvoering waarbij inwoners, individueel of georganiseerd direct of indirect kansen krijgen invloed uit te oefenen op de ontwikkeling, uitvoering en/of evaluatie van beleid De gemeente neemt initiatief

Overheidsparticipatie: Inwoners nemen zelf het initiatief om bepaalde zaken te regelen. De overheid ondersteunt, bijvoorbeeld met geld of door regels weg te nemen (faciliteren).

Dit onderscheid past niet meer. In de praktijk komen participatieprocessen en eigen initiatieven van inwoners steeds dichterbij elkaar te liggen. Daarom spreken we in Uden van participatie. De definitie hiervan:

Participatie is een brede term voor enerzijds de activiteiten die de gemeente ontwikkelt om inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties te betrekken bij de ontwikkeling van, de besluitvorming over en de uitvoering van beleid van de gemeente en anderzijds de activiteiten die inwoners zelf ondernemen om vraagstukken in hun omgeving op te pakken of voorzieningen te creëren.

Uitgangspunt is het betrekken van inwoners, bedrijven en organisaties bij de totstandkoming van beleid en plannen van de gemeente én ook ruimte bieden om initiatieven vanuit de samenleving te stimuleren en te faciliteren.

Waarom participatie?

Burgerparticipatie is geen doel op zich maar een middel om de inwoner intensiever te betrekken bij de totstandkoming en uitvoering van gemeentelijk beleid. Door de samenwerking tussen gemeente en inwoners kan beter worden aangesloten bij de belangen van inwoners. Daarmee wordt de kwaliteit van en het draagvlak voor gemeentelijk beleid verhoogd en biedt het een positieve impuls aan de relatie tussen inwoners en bestuur.

Wanneer en bij welk onderwerp participatie?

Participatie kan plaatsvinden in verschillende fasen van het beleidsproces: bij de voorbereiding, bepaling, uitvoering of evaluatie van beleid. De inbreng van de inwoner kan daardoor diverse vormen aannemen. Niet alle onderwerpen lenen zich voor een aanpak met participatie. In algemene zin is participatie goed toepasbaar in de volgende situaties:

- Met het onderwerp zijn grote belangen van inwoners gemoeid
- Het onderwerp ligt maatschappelijk gevoelig
- Het onderwerp speelt zich in de directe leefomgeving van inwoners af
- Het onderwerp is niet (wettelijk) 'dichtgetimmerd', maar laat ruimte voor meerdere uitwerkingsrichtingen en creativiteit van participanten

Onze ervaring is dat de betrokkenheid van inwoners groot is bij zaken die hun directe leefomgeving betreffen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de herinrichting van een straat of buurt wat betreft infrastructuur en openbaar groen.

3. Doelen participatie en strategie

Waarom zetten we participatie in bij het maken van plannen en beleid en het uitvoeren hiervan? In Uden streven we de volgende doelen na als het gaat om participatie:

- Vergroten draagvlak voor het beleid
Als inwoners van Uden betrokken zijn bij plannen, het proces van dichtbij gevolgd hebben en hebben ervaren dat er rekening wordt gehouden met hun mening, is de kans groot dat zij eerder achter het eindresultaat staan dan wanneer die betrokkenheid er niet was. Meedoen kan leiden tot acceptatie, acceptatie leidt tot draagvlak. Het verhoogde draagvlak leidt er meestal toe dat er minder bezwaren en klachten op gemeentelijke plannen of voornemens komen.
- Verhogen van kwaliteit van plannen en beleid
Met het inzetten van participatie willen we de kwaliteit van plannen en besluiten verbeteren. Inwoners hebben vaak specifieke kennis en ideeën over hun eigen, directe omgeving. Door samen te werken aan de ontwikkeling en uitvoering van plannen, kan beter worden aangesloten bij de lokale situatie en de wensen van de inwoners. Door samen te werken aan plannen en vorming van beleid kunnen de gemeente en inwoners als team een hogere kwaliteit realiseren. Onder hoge kwaliteit verstaan we:
  - o een plan dat technisch, praktisch en financieel haalbaar is
  - o een plan dat wordt gedragen door de betrokken inwoners
- Inwoners, ondernemers en organisaties voelen zich meer betrokken bij Uden
Door het inzetten van participatie sluit het beleid beter aan bij de ervaren problemen. Inwoners voelen zich serieus genomen.

Om deze doelen te bereiken, zetten we de volgende strategie in:

1. We vieren participatiesuccessen
2. We evalueren en leren daar samen van
3. We vergroten de zeggenschap op straat en/of buurniveau
4. Bij de start van de samenwerking is voor alle deelnemers duidelijkheid over rol, invloed, spelregels, wijze van terugkoppeling en verwachtingen
5. We zoeken passende participatie(vormen) bij de wijk en opgave en leveren daarbij maatwerk waar nodig
6. We waarderen en gebruiken de (ervarings)kennis en ideeën van inwoners
7. We vinden slimme en effectieve manieren om groepen inwoners te vinden, binden en verbinden
8. Iedereen is toegerust om te participeren

Deze strategie sluit ook goed aan bij de ambities en doelstellingen van de Omgevingswet: geen standaardisatie maar maatwerk. Aandachtspunt is dat participatie zich volgens deze wet nadrukkelijk ook richt op andere belanghebbenden dan inwoners. Dan hebben we het over bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden.

4. Wie spelen een rol bij participatie?

Veel partijen spelen een rol bij participatie. In dit hoofdstuk leest u wie een rol speelt en welke rol dat is.

Inwoner

Onder inwoner wordt hier ook verstaan ondernemer en maatschappelijke organisatie.

De rol van inwoner staat centraal bij participatie. De inhoud van die rol en de mate van invloed varieert van informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen.

Hoe meer invloed aan de inwoners wordt toegekend, hoe minder vrijheid van bestuur om afwijkend van de inbreng van de inwoner te besluiten.

Belangrijk is dat inwoners in het participatieproces het algemeen belang voor ogen houden.

Bestuur: gemeenteraad en College van burgemeester en wethouders

Het bestuur (raad en college) beslist met welke invloed en op welke manier de inwoners worden betrokken. Ook nemen zij het uiteindelijke besluit, rekening houdend met de inbreng van de inwoners en het algemeen belang.

De gemeenteraad stelt de kaders voor participatie. Ze kunnen randvoorwaarden en uitgangspunten aangeven en bepalen. Het college zorgt binnen die kaders voor de uitvoering. Tijdens en achteraf het participatieproces kan de raad controleren of het proces verloopt zoals dat is afgesproken.

Burgemeester

De burgemeester heeft een formele rol als bewaker van de kwaliteit bij participatie. De uitdrukkelijke opdracht aan de burgemeester in artikel 170 van de Gemeentewet maakt dat duidelijk ("De burgemeester ziet toe op: ...c. de kwaliteit van procedures op het vlak van burgerparticipatie;"). In zijn functie als voorzitter van de gemeenteraad en het college kan de burgemeester in specifieke situaties zijn advies over het gebruik van het instrument van burgerparticipatie meegeven voor de besluitvorming. Daarnaast is de burgemeester portefeuillehouder communicatie en dus van participatie.

Medewerkers gemeente

De medewerkers van de gemeente adviseren het bestuur over de inzet van participatie en geeft dat, na besluitvorming door het bestuur, vorm. De manier van participatie is opgenomen in het projectplan. Medewerkers werken met de toolkit participatie en worden altijd ondersteund door de afdeling communicatie (advies en ondersteuning).

Gebiedsplatforms

Uden is ingedeeld in zeven gebieden; ieder gebied heeft een gebiedsplatform. De gebiedsplatforms worden betrokken bij de ontwikkeling en uitwerking van gemeentelijk beleid in hun gebied.

De rol van de gebiedsplatforms is tweeledig:

- Sparringpartner van de gemeente
De gebiedsplatforms adviseren de gemeente over de communicatie met de inwoners in hun gebied.
- Signaleren
Weten wat er speelt in het gebied en zaken die niet goed gaan melden bij de gemeente

Het is goed om te vermelden dat de gebiedsplatforms geen afvaardiging van het gebied zijn.

Aanspreekpunt voor de gebiedsplatforms bij de gemeente zijn de gebiedscoördinatoren. Het College heeft jaarlijks overleg met de gebiedsplatforms.

Het is al langer de wens van de gebiedsplatforms om een gebiedswethouder in te stellen. We starten hiermee een pilot tot 1 januari 2022. Ieder gebied krijgt een gebiedswethouder toegewezen. Deze wethouder is eerste aanspreekpunt vanuit het bestuur, zie verder hoofdstuk 5.

Adviesraad Sociaal Domein

De Adviesraad Sociaal Domein bestaat uit een vertegenwoordiging van Wmo-raad Uden, Platform Minima Uden, Lokale Senioren Verenigingen en Zorgbelang Brabant/Zeeland.

De Adviesraad Sociaal domein is een formeel adviesorgaan van het College en adviseert gevraagd en ongevraagd over het gemeentelijk beleid sociaal domein.

Udenaar de toekomst/G1000

Udenaar de toekomst is bekend als het platform voor inwoners die iets willen DOEN om Uden Gezamenlijk, Groen, Gezond, Gezellig en Gastvrij te maken en te houden. Maar participatie is meer dan alleen samen DOEN. Het is ook samen DENKEN. In onze veranderende samenleving nemen mondige en goed geïnformeerde inwoners niet altijd genoeg met een gemeente die op afstand bepaalt wat er gebeurt. Informatie is voor iedereen beschikbaar en er zijn voldoende digitale mogelijkheden om inwoners meer te betrekken. Bij sommige onderwerpen in Uden heeft die actievere rol van inwoners al een goede plek gekregen, bij andere kan dat nog beter.

De G1000 van 2014 was een mooie manier om van veel inwoners een top tien van belangrijke onderwerpen boven tafel te krijgen. Op 1 stond het idee om de G1000 structureel in te zetten. De werkgroep die hieruit voortkwam – destijds WG1 genoemd en inmiddels Demos – heeft zich sindsdien verdiept in het proces rondom het betrekken van inwoners. Zij hebben bij diverse beleidsthema's een bijdrage geleverd aan de voorkant van het proces. Zoals bij de omgevingsvisie of het vluchtelingendebat. Bij andere thema's hebben zij achteraf geëvalueerd en aanbevelingen gedaan. Ook de Gebiedsplatforms en Dorpsraden adviseren de gemeente gevraagd en ongevraagd over zaken die in hun gebied spelen.

Naast de werkgroep Demos is ook een platform Burgerparticipatie actief. Daarin zijn gemeente en inwoners samen vertegenwoordigd: een afvaardiging van Raad, College van B&W en ambtenaren en 5 leden van de coöperatie UndT. Zij zijn ambassadeur voor inwonerparticipatie en wisselen informatie en ervaringen op dat vlak uit. In april 2018 zijn onder begeleiding van deze werkgroep o.a. enkele participatieve projecten geëvalueerd en zijn aanbevelingen gedaan voor nieuwe trajecten.

Maatschappelijke organisaties

Er zijn diverse maatschappelijke organisaties die een rol spelen bij participatie in Uden. Denk aan hierbij aan onder andere het FietsForum, Drempele Weg Uden, SBBU, de monumentencommissie en het onderwijs. Per project wordt gekeken of en zo ja welke rol zij hebben in het participatieproces.

5. Aandachtswethouder

We starten een pilot van twee jaar met aandachtswethouders. De pilot loopt tot 1 januari 2022, het moment van de herindeling met Landerd.

Een aandachtswethouder is de bestuurlijk ambassadeur van een bepaald gebied in Uden. De aandachtswethouder geeft het College een gezicht en fungeert voor het College als ambassadeur in het gebied. De wethouder of burgemeester is zichtbaar aanspreekpunt voor het gebied. De aandachtswethouders zijn bestuurlijk aanspreekpunt voor de gebiedsplatforms.

Speelt er een bepaald project in de wijk, bijvoorbeeld een herinrichting, dan is en blijft de projectwethouder (portefeuillehouder) verantwoordelijk voor dit project. Hier ligt geen rol voor de aandachtswethouder. De aandachtswethouder neemt dus geen projecten of (delen van) portefeuilles over.

Intern worden de aandachtswethouders ondersteund door de gebiedscoördinatoren. Gedurende de looptijd van de pilot vallen de gebiedscoördinatoren onder de hoede van Communicatie.

Het werken met een aandachtswethouder is een nadrukkelijke wens van de gebiedsplatforms.

Gemeente Oss werkt al langere tijd met aandachtswethouders. Hun ervaringen hiermee zijn positief. Het zorgt ervoor dat je als bestuurder zichtbaar en benaderbaar bent. Het helpt bij de 'ont-bureaucratisering'. Ook zorgt het voor korte lijnen met de gebiedsplatforms en dorpsraden. De afstemming tussen de aandachtswethouder en de portefeuillehouder loopt daar goed; ze zitten elkaar niet in de weg en kunnen elkaar zelfs versterken (denk bijvoorbeeld aan het sparren over bepaalde onderwerpen).

Bijlage 1: verdeling gebiedsplatforms – aandachtswethouders

Gebiedsplatform	Aandachtswethouder	Gebiedscoördinatoren
Centrum	Maarten Prinssen	Erwin Decates
Oost	Gijs van Heeswijk	Erwin Decates
West	Maarten Prinssen	Erwin Decates
Zuid	Franko van Lankvelt	Erwin Decates
Uden-Buiten	Henk Hellegers	Emil Kolsteeg
Volkel	Ingrid Verkuijlen	Emil Kolsteeg
Odiliapeel	Henk Hellegers	Emil Kolsteeg

Bijlage 2: Aanpak aandachtswethouders

Profiel aandachtswethouder:

- De aandachtswethouder weet wat er speelt in het gebied
- De aandachtswethouder bezoekt regelmatig het gebied, op uitnodiging of op eigen initiatief (goede regie is nodig, in overleg met gebiedscoördinatoren en communicatie)
- De aandachtswethouder heeft informeel contact met de gebiedsplatforms via de gebiedscoördinatoren
- De aandachtswethouder is naar behoefte aanwezig bij de overleggen van de gebiedsplatforms.

Centraal staat: zichtbaarheid, representatie en aanspreekbaarheid

Rol gebiedscoördinatoren

- De gebiedscoördinatoren zijn het eerste aanspreekpunt voor de gebiedsplatforms.
- De gebiedscoördinatoren overleggen regelmatig met de aandachtswethouder over actuele ontwikkelingen en belangrijke gebeurtenissen in het gebied.
- De gebiedscoördinatoren informeren de aandachtswethouders over belangrijke gebeurtenissen in het gebied
- De gebiedscoördinatoren zijn de intermediairs tussen enerzijds de inwoners van het gebied en de gebiedsplatforms en anderzijds tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie
- De gebiedscoördinatoren zijn betrokken bij de contacten met bewoners